

DE ONDRAAGLIJKE LICHTHEID VAN STUDIEKEUZEN

Inleiding congres “Kiezen is een werkwoord ...
voor wie?” van de Vereniging van
Schooldecanen en Loopbaanbegeleiders,
Amersfoort, 24 maart 2011

Tom Luken

Luken Loopbaan Consult, Amsterdam

“Is het beter samen met Tereza te zijn of alleen te blijven?”

Er bestaat geen mogelijkheid om na te gaan welke beslissing beter is, want er is geen vergelijking. Wij maken alles zomaar voor het eerst en onvoorbereid mee, net als een acteur die voor de vuist een stuk speelt. Maar wat kan het leven waard zijn, als de eerste repetitie voor het leven al het leven zelf is?”

Milan Kundera: De ondraaglijke lichtheid van het bestaan

Inhoud

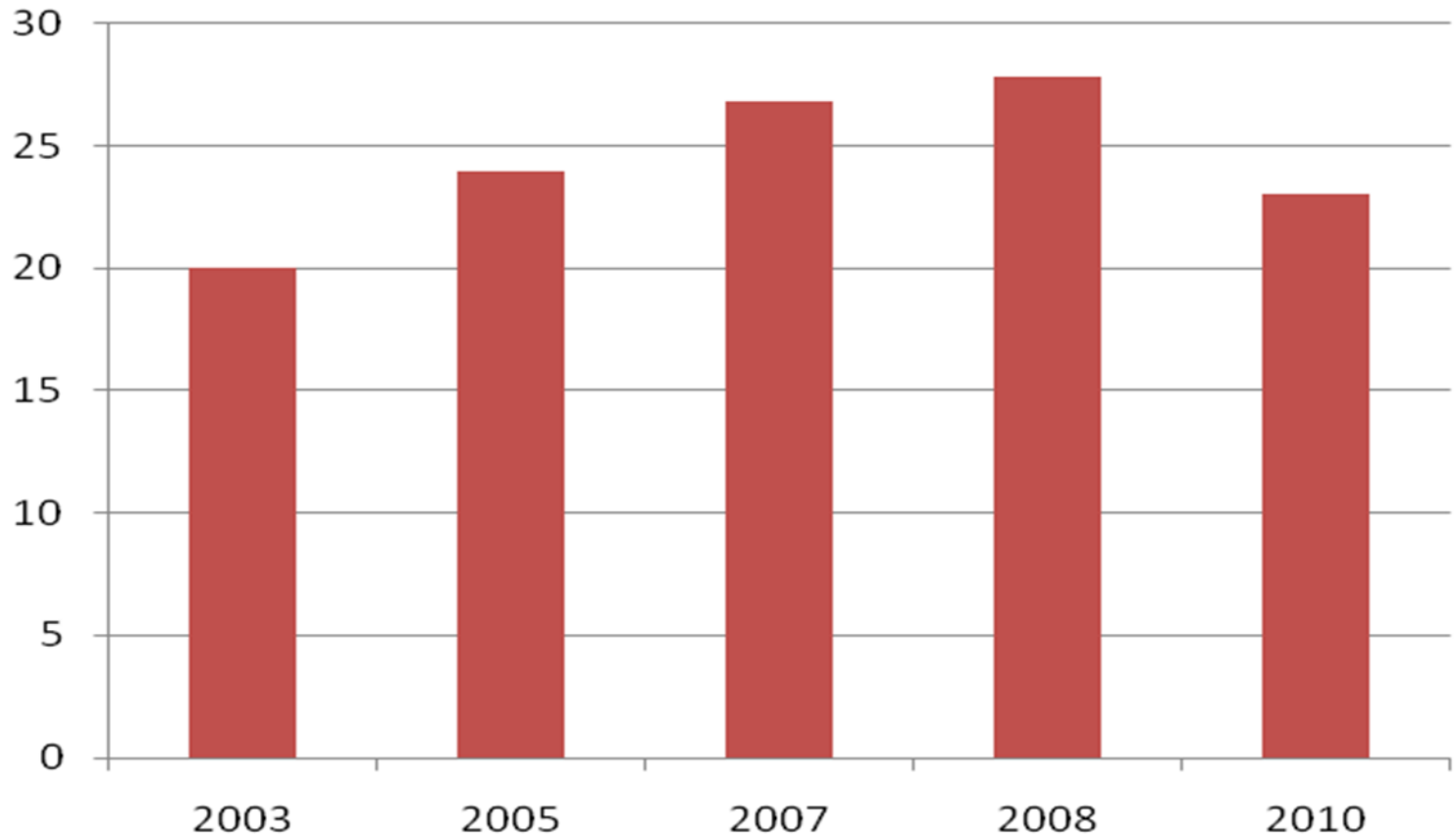
- Evaluaties en effecten Loopbaanoriëntatie en Begeleiding
- Wat gaat er mis?
 - Organisatie
 - Inhoud
 - Nog steeds te veel nadruk op kiezen
 - Te hoge verwachtingen t.a.v. leerling/student
 - en t.a.v. onderwijsinstelling
- Toekomstperspectief?

Evaluaties keuzebegeleiding vo

Voortgezet onderwijs

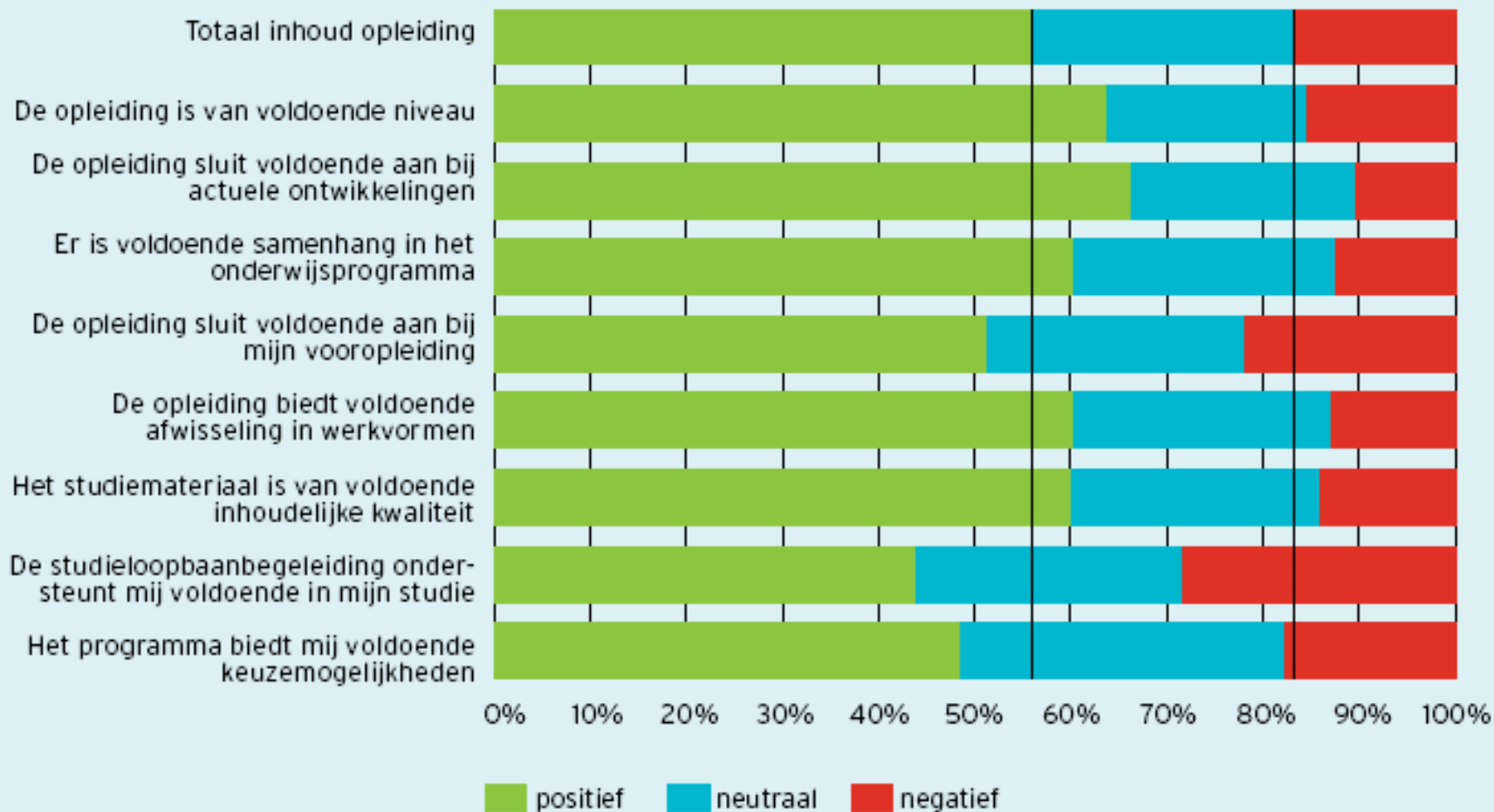
- RUBS-enquêtes vóór en na invoering 2de fase: tevredenheid was 40%, werd 35% (ROA, 2005)
- Monitoren van de Tweede Fase: waardering leerlingen voor keuzebegeleiding neemt af (Oomen, 2007)
- 31% van de meisjes en 25% van de jongens ontevreden met studiekeuzevoorlichting (VHTO, 2008)

Evaluaties van slb mbo

% *Ontevredenheid* over slb in het mbo (2010: 23%)
Vergelijk: 17% is ontevreden over studiebegeleiding
Bron: JOB/Odin onderzoeken; n>100.000

Evaluaties van slb hbo

N=80.000 studenten van 25 hogescholen (HBO-raad 2009). 29% ontevreden over slb (idem 2008)

Effecten loopbaanbegeleiding

- Investerings hebben nog geen duidelijk effect op uitval en switch-gedrag
- 38% hbo-, 23% wo studenten heeft spijt studiekeuze
- “50 procent heeft op 23 jarige leeftijd nog geen duidelijke beroepswens; dit is het hoogste percentage in Europa” (Huub Nelis)

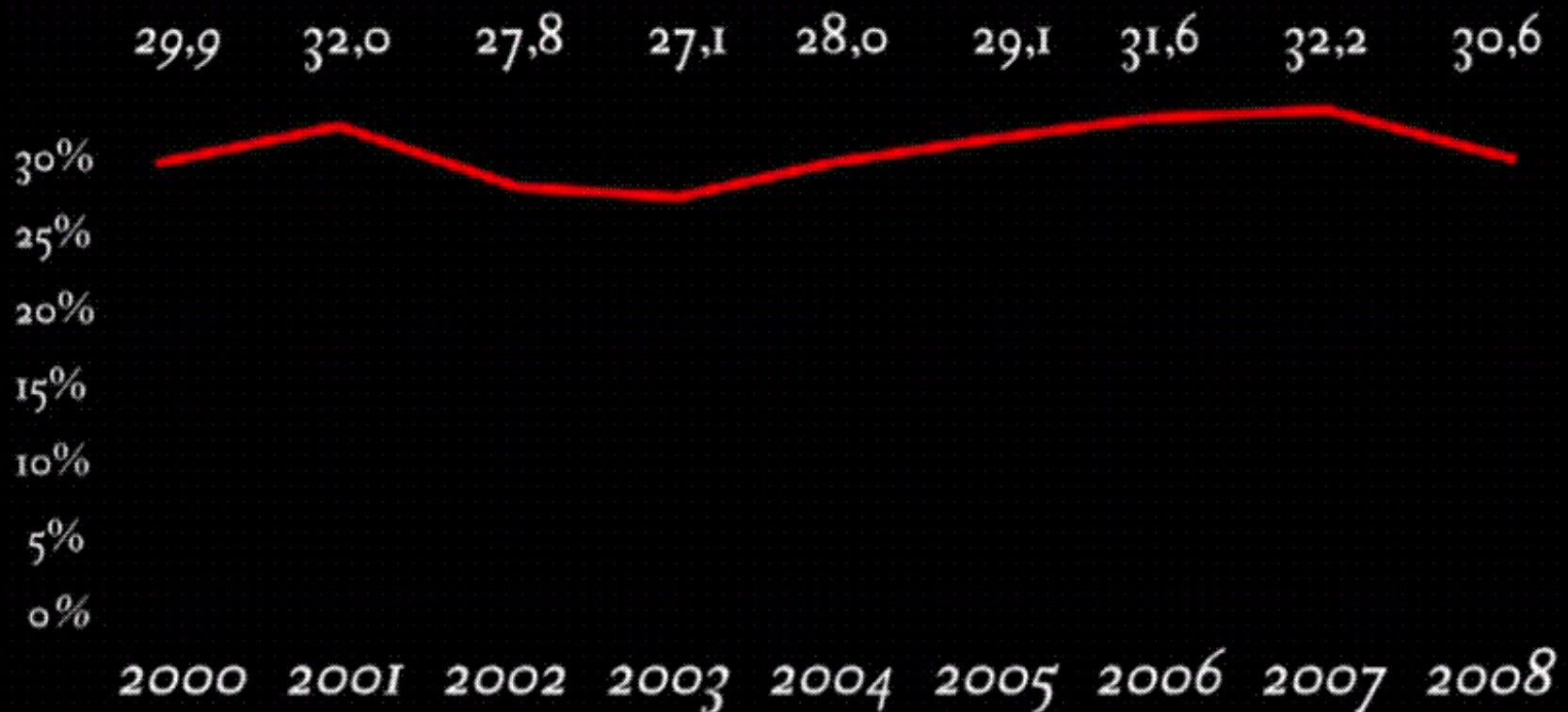
Effecten loopbaanbegeleiding

STAMOS - Studieuitval na 1 jaar studie (%), totaal HBO-opleidingen (in Lerarenopleidingen) - Windows Internet Explorer

BlindDate-WareLiefde-720p-Movie

Bestand Bewerken Weergave Venster Help

% studie uitval in HBO, na 1 jaar studie

bron: SBO: Stamos rapportage 2010

Wat gaat er mis?

Organisatorisch

- De verantwoordelijkheid voor loopbaanbegeleiding is verkeerd belegd
- Loopbaanbegeleiding is vaak studiebegeleiding of zelfs studievoortgangsbewaking
- Gebrekkige professionaliteit loopbaanbegeleiders

Wat gaat er mis? Inhoudelijk

- Nog steeds te veel nadruk op kiezen
- Te hoge verwachtingen t.a.v. individu
- en t.a.v. onderwijsinstelling

Nieuws

Voorpagina
Binnenland

Buitenland
Europa

Economie
Sport

Wetenschap
Kunst

Media
Foto

Digitale editie

International

Opinie & debat

Opinie
Columns

Discussie
Commentaar

<http://weblogs.nrc.nl/v>

Achtergrond

Nieuwsthema
Krantenarchief

Necrologieën
Wereldblogs

Exnerthlons

Binnenland

'Kiezen voor een studie is de keus van je leven'

Gepubliceerd: 7 juni 2008 21:47 | Gewijzigd: 28 juli 2008 13:39

Willemien Veldman

Utrecht, 7 juni. „Kiezen voor een studie is de keus van je leven. Voor leerlingen en misschien ook voor u.” Het is zaterdagochtend en **Annemiek Jonker, adviseur aan de Universiteit Utrecht (UU), spreekt een tjokvolle collegezaal toe.**

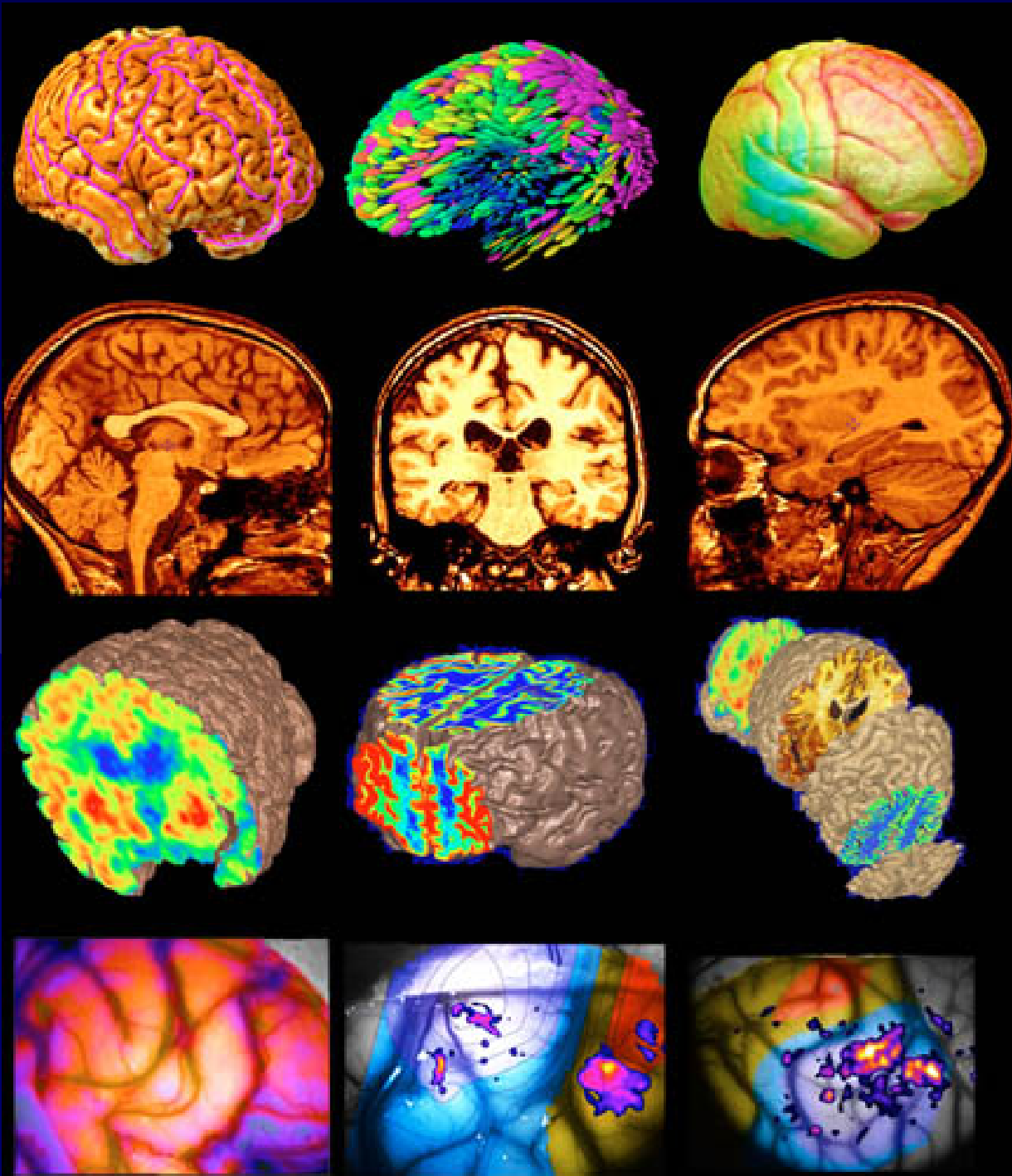
Het zijn geen fanatieke studenten die op dit ongewone tijdstip een college komen bijwonen. De toehoorders zijn ouders wier kinderen in de komende twee jaren met een wetenschappelijke opleiding beginnen. De kinderen zelf zijn thuis gebleven, want de Utrechtse universiteit organiseert vandaag een voorlichtingsdag exclusief voor ouders. De opkomst is net als voorgaande jaren overweldigend.

De Utrechtse Dom

De ondraaglijkheid van studiekeuzen

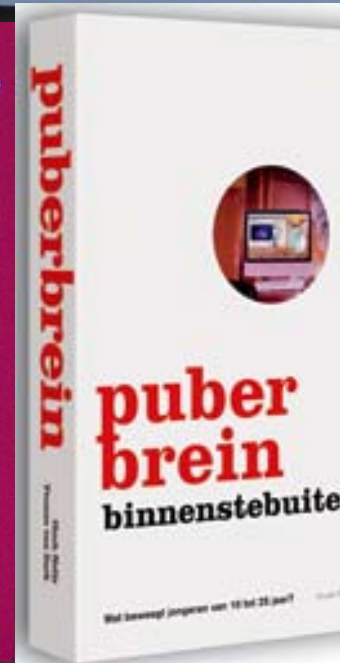
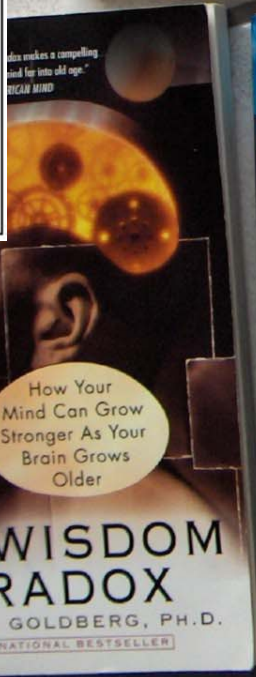
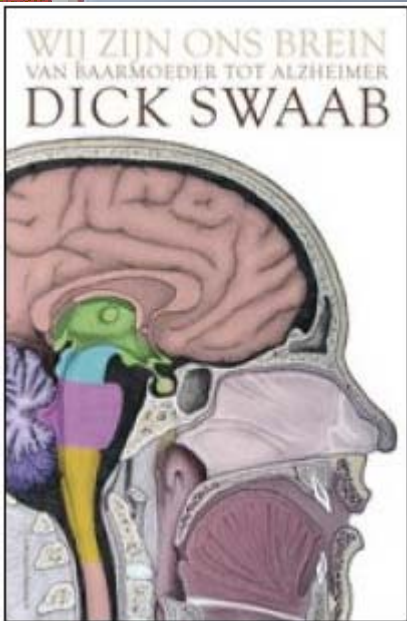
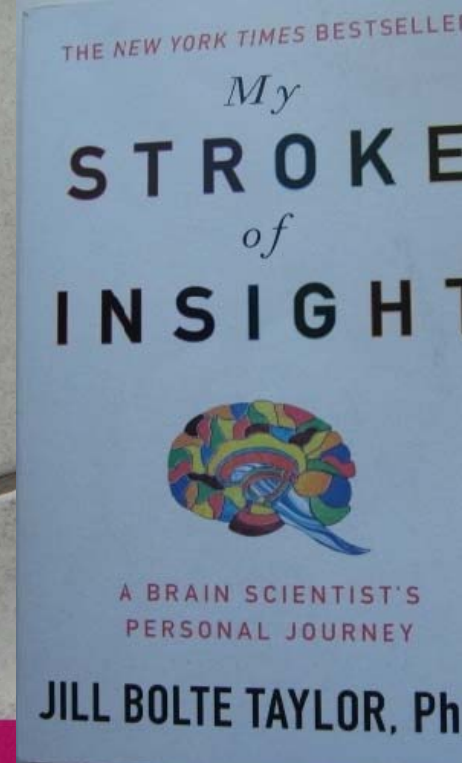
- Zo veel mogelijkheden
- Zo moeilijk om je een voorstelling te maken
- Nog moeilijker om te weten hoe het in de toekomst zal zijn
- Zo moeilijk om jezelf te leren kennen
- Nog moeilijker om te weten hoe je zelf zult worden
- En dus erg moeilijk om te weten hoe je je zult voelen in toekomstig werk
- Overspannen verwachtingen, pressie, stress
- Onderliggende existentiële vragen
- Conclusies breinresearch en ontwikkelingspsychologisch onderzoek

Over wie er echt
de baas is in het brein

DE VRIJE WIL BESTAAT NIET

Victor Lamme

Conclusies breinresearch

- De opbouw van het brein is niet klaar in adolescentie
- Maar loopt door tot tussen het 20e en 30e levensjaar
- Met name prefrontale cortex en hoofdverbindingen rijpen lang door
- Daarom is functioneren nog 'unbalanced'; brein werkt nog niet als een geheel.

Kiezen is (te) moeilijk (vervolg)

De doorsnee adolescent:

- Is sterk beïnvloed door sociale omgeving
- Kan nog niet goed het onderscheid maken tussen eigen mening en andermans mening
- Heeft weinig overzicht over:
 - complexe materie
 - verleden, heden en toekomst (korte en lange termijn)
 - voor- en nadelen
 - denken en voelen
- Dus mist de autonomie en het overzicht, die nodig zijn voor goede eigen keuzen

Tussenconclusie

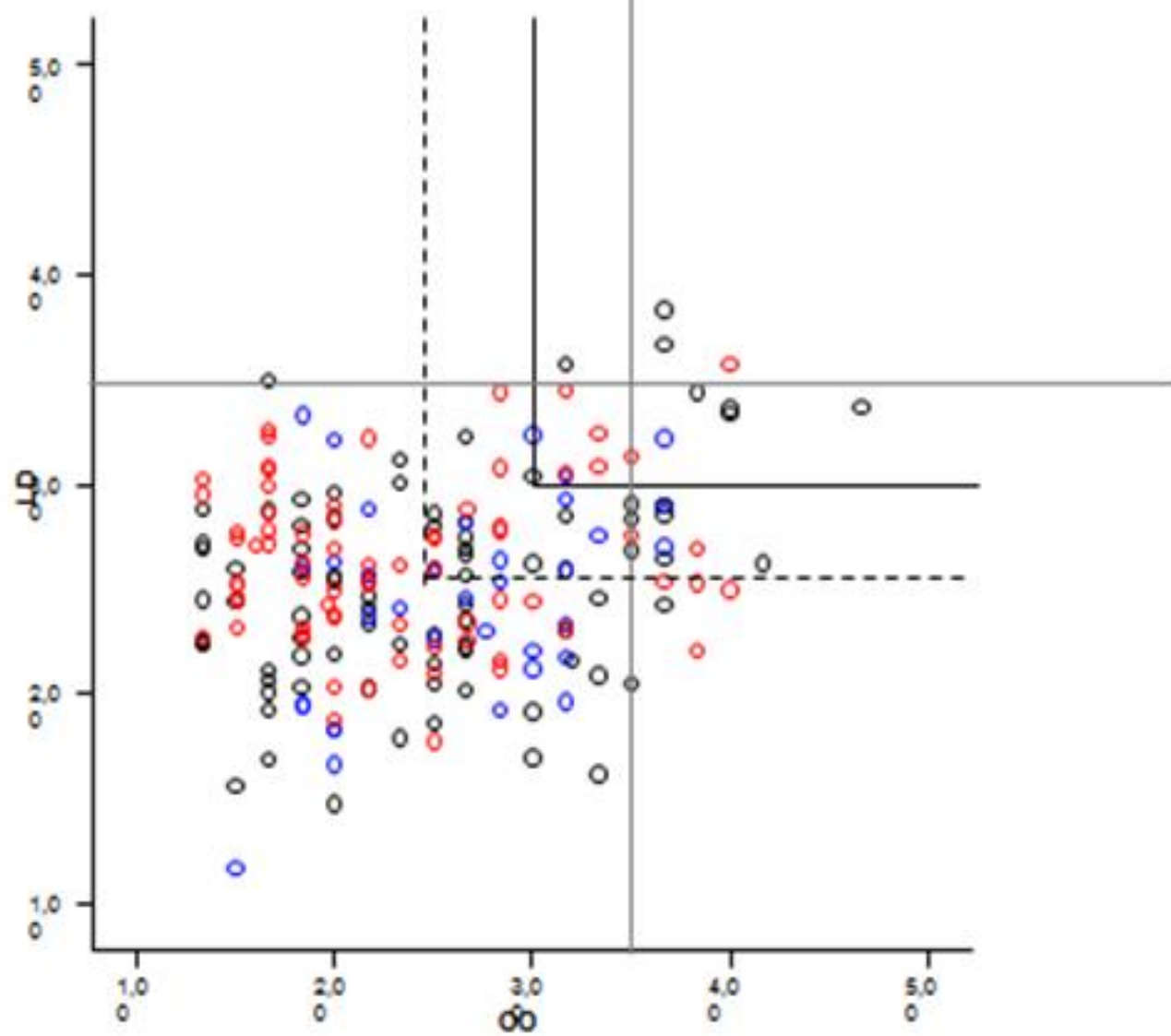
Breinresearch bevestigt
ontwikkelingspsychologie:

Op het gebied van goed kiezen, reflectie, zelfsturing en identiteitsvorming wordt te veel verwacht van de meeste jongeren en veel (jong)volwassenen.

Te hoge eisen aan onderwijsinstellingen

De loopbaangerichte leeromgeving stelt eisen waaraan onderwijsinstellingen moeilijk kunnen voldoen:

- Praktijkgericht
- Vraaggericht
- Dialogisch

VMBO-groepen: 87

MBO-bol: 98

MBO-bbl: 41

Onderzoekresultaten dialoog

- Het meest cruciaal
- Maar gesprekken gaan over cijfers en voortgang en weinig over loopbaan of persoonlijke onderwerpen
- Loopbaanbegeleiders in mbo:
 - praten veel over en tegen, maar weinig met de student
 - zijn te dominant (student bepaalt slechts 5%)
 - blijven steken in rol informatieverstrekker
 - hebben weinig invloed op de loopbaancompetenties van hun studenten

(bronnen o.a. Mittendorff en Winters)

De lichtheid van studiekeuzen

- Verouderd potje-dekseltje denken
- Bindings- en aanpassingsprocessen worden steeds belangrijker vergeleken met keuzen
- Bijv. 27% afgestudeerden werkt 1½ jaar na afstuderen al buiten de opleidingsrichting (ROA)
- 2% volwassenen werkt in beroep dat op 18-jarige leeftijd was gepland (Krumboltz)
- 80% van de beroepen die studenten die nu in het hoger onderwijs zitten, gaan uitvoeren, bestaat nu nog niet (Hopkins)
- Je kunt een aardig deel van het kiezen aan onbewuste processen overlaten

Toekomstperspectief?

- De nieuwe kennis en inzichten over ontwikkeling tijdens de levensloop beter toepassen op
 - Onderwijsgebouw
 - Niet te snel voorsorteren in lager en hoger
 - Geen vroege beroepskeuzen eisen
 - Brede oriëntatiemogelijkheden bieden
 - Zijpaden niet louter zien als verlies
 - Leren en werken levenslang beter integreren
 - Loopbaanbegeleiding
- Verder met: van kiezen naar leren

Toekomstperspectief? (slot)

- Prioriteit geven aan (kwaliteit van) dialoog
- Door goede instrumenten ondersteund
- Professionaliseren
- Grotere rol onafhankelijke, externe professionals
- Illusies loslaten over loopbaancompetenties, arbeidsidentiteit en goed kiezen
- Meer effect-, longitudinaal en theoretisch onderzoek.